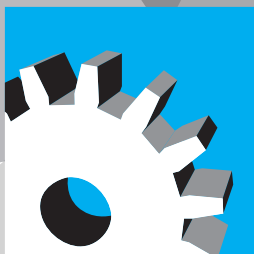

Debat logistiek
Regio Arnhem Nijmegen:
**van hutspot naar
hotspot**

Donderdag 9 december van 16.30-20.00 uur
Hotel Duiven bij Arnhem A-12 (van der Valk)

VITALE REGIONALE ECONOMIE

Economische agenda regio Arnhem Nijmegen

Debat logistiek Regio Arnhem Nijmegen: van hutspot naar hotspot

Donderdag 9 december van 16.30-20.00 uur
Hotel Duiven bij Arnhem A-12 (van der Valk)

VITALE REGIONALE ECONOMIE

[Economische agenda](#) regio Arnhem Nijmegen

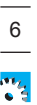
Rabobank

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Inleiding	7
Programma	9
Deelnemers	13
Routebeschrijving	15
Conference paper	17
Bijlagen	23
Colofon	30

Inleiding

De Stadsregio Arnhem Nijmegen staat op de zesde plaats in de Top 10 van logistieke hotspots. Dat is geen wonder. De regio is immers perfect gelegen tussen het Europese achterland en de twee belangrijkste mainports van Nederland; Schiphol en de Rotterdamse haven. De kansen voor de regionale economie in het algemeen en de logistieke sector in het bijzonder worden in de regio tot nu toe onvoldoende benut. Dat kan en moet beter!

Wij zijn dan ook erg blij dat u zich in grote getale heeft aangemeld voor de bijeenkomst 'Logistiek regio Arnhem Nijmegen: van hutsput naar hotspot'. Want graag willen wij met u in conclaaf over de vragen: wat moet er gebeuren om de logistieke sector nog beter uit de verf te laten komen? En waar liggen de grootste kansen? Om te laten zien dat logistiek hot is, elkaar uit te dagen voor key-projecten en uiteindelijk die te stijgen op de logistieke ladder!

Ter voorbereiding sturen wij u daarom het programma, een voorlopige deelnemerslijst en achtergrondinformatie (conference paper) toe. In het conference paper treft u een aantal facts & figures over de stand van zaken en de trends voor wat betreft de logistieke bedrijvigheid. Dit document heeft als doel om u objectief te informeren. Het is tot stand gekomen door vanuit verschillende gezaghebbende bronnen gegevens te verzamelen en te ordenen. Wij hopen dat alle deelnemers met heel verschillende achtergronden en functies min of meer gelijkelijk zijn geïnformeerd. Dit lijkt ons een goede basis voor deze conferentie.

Wij wensen u veel inspiratie en een heel goed debat.

Hoogachtend,

Charles van Ditshuizen

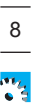
Voorzitter Lindus, Associatie van Ondernemers in de Liemers

Gert-Jan Oplaat

Voorzitter Kamer van Koophandel Centraal Gelderland

Frank van Rooijen

Lid College van Bestuur Stadsregio Arnhem Nijmegen

Programma

De bijeenkomst 'Logistiek regio Arnhem Nijmegen: van hutspot naar hotspot' vindt plaats op donderdag 9 december van 16.30 tot 20.00 uur in Hotel Duiven bij Arnhem A12 (van der Valk). Voor een routebeschrijving, zie pagina 6.

De bijeenkomst 'Logistiek regio Arnhem Nijmegen: van hutspot naar hotspot' maakt onderdeel uit van een reeks economische debatten die op initiatief van de Rabobank, de Kamer van Koophandel, de Stadsregio Arnhem Nijmegen, de gemeenten Arnhem en Nijmegen en het regionale bedrijfsleven wordt georganiseerd. Het logistieke debat is het eerste debat van deze reeks. Volgende debatten zijn de werkconferentie over de economische kansen in Nijmegen, het debat over Energie en MilieuTechnologie in Arnhem en het debat over de brede economie. De debattenreeks wordt medio juni volgend jaar in stijl afgesloten met een congres. Tijdens dit congres zal onder meer worden ingegaan op de highlights uit de debattenreeks en de acties die naar aanleiding van de debatten zijn opgepakt of nog opgepakt zullen worden.

Programma

16.30 - 17.10 uur Ontvangst en inloop met een hapje en een drankje

17.10 - 17.20 uur Inleiding door Charles van Ditshuizen en Ronald Migo

Charles van Ditshuizen is voorzitter van Lindus, Associatie van Ondernemers in de Liemers. Ronald Migo is directeur van de Kamer van Koophandel Centraal Gelderland.

17.20 - 17.40 uur Openingsbetoog door Walther Ploos van Amstel

Walther Ploos van Amstel is organisatie-adviseur en goeroe op het gebied van logistiek, supply chain management en internationale distributie. Hij verzorgt tijdens de bijeenkomst speciaal voor u een wervelend openingsbetoog.

17.45 - 19.30 uur Drie workshops, afgewisseld door pitches

17.45 - 17.50 uur Pitch: Jaap Modder - infrastructuur en robuustheid van de regio

17.50 - 18.15 uur Eerste workshop

18.20 - 18.25 uur Pitch: Stef Weijers - innovatie en kennisdeling binnen de logistiek

18.25 - 18.50 uur Tweede workshop

18.55 - 19.00 uur Pitch: Marcel Visser - toekomst van de logistiek

19.00 - 19.25 uur Derde workshop

19.30 - 19.45 uur Plenaire terugkoppeling onder leiding van Ronald Migo

19.45 uur Netwerkborrel

Workshops

Op basis van de logistieke kaart van Nederland, jaarlijks opgesteld en gepubliceerd door Logistiek Magazine, is een aantal thema's geselecteerd die de logistieke sector kansen biedt. Om met elkaar te bepalen van welke thema's we in deze regio de vruchten kunnen plukken, organiseren wij tijdens de bijeenkomst achtereenvolgens drie workshops.

Workshops die voor worden gezeten door specialisten uit de sector. En waaraan naast u, directeurs van bedrijven, staffunctionarissen uit het onderwijs, lokale bestuurders, vakspecialisten, etc. deelnemen. Om het overzichtelijk te houden, wordt u vooraf bij één workshoptafel ingedeeld. Om het half uur wisselt vervolgens uw tafelvoorzitter en het thema. Op die manier komt een breed scala aan thema's aan bod en blijft het voor u simpel.

Thema's

Tijdens iedere workshop staat er een ander thema centraal. In totaal zijn er dus drie thema's voor u gereserveerd. Dit zijn drie van de volgende zes thema's:

A. (inter)nationale logistieke bereikbaarheid

Stelling: er wordt in de regio voldoende ondernomen om de bereikbaarheid op peil te houden.

B. Personeel

Kernvraag: wat is nodig om de logistieke sector straks en nu te voorzien van goed gekwalificeerde mensen?

C. Top-3 projecten

Kernvraag: welke logistieke projecten moeten op korte termijn opgepakt worden en wie speelt daarin een rol?

D. Kennisdeling en innovatie

Stelling: kennisdeling gebeurt in de stadsregio onvoldoende waardoor er veel kansen voor innovatie worden gemist!

E. SWOT

In de bijlage treft u een SWOT-analyse aan. Kernvraag hierbij is: herkent u zich in deze analyse? Wat is juist en wat mist u?

F. Bedrijvigheid en vestigingsfactoren

Kernvraag: hoe staat de regio ervoor als het gaat om het huisvesten en aantrekken, maar ook behouden van logistiek ondernemerschap?

Deelnemers

Handelsnaam

Altop Kunststoftechniek B.V.
Arbeidsbeurs De Liemers
ATAG Nederland B.V.
Ballast Nedam / VNO-NCW Midden
Boekhorst Transport B.V.
Buck Consultants International
Buck Consultants International
Buck Consultants International B.V.
Businessclub Kleve
Cito Benelux B.V.
Cornelissen Transport
Cornelissen Transport
D66
Daanen Shipping & Logistics B.V.
De Gelderlander
De Gelderlander
De Gelderlander
DHL Supply Chain Nijmegen I
DSV Solutions B.V.
DTZ Zadelhoff
DTZ Zadelhoff
Dynamic Logistics B.V.
ELC Limburg
Euregionaal Platform Logistiek
EVO
Gemeente Arnhem
Gemeente Doesburg
Gemeente Duiven
Gemeente Duiven
Gemeente Lingewaard
Gemeente Montferland
Gemeente Montferland
Gemeente Overbetuwe
Gemeente Rozendaal
Gemeente Westervoort
Gemeente Zevenaar
Gemeente Zevenaar
Gemeente Zevenaar
Genap B.V.
Geurts Journalistiek/DUS
Global Logistic Services
Graafschap College
Greenport Betuwse Bloem
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Impeco Sport & Event
Impeco Sport & Event
Jacobs Heteren B.V.
Joan van Dijk
Taal Tekst & Communicatie
Kamer van Koophandel
Kamer van Koophandel
Kamer van Koophandel
Kamer van Koophandel

Contactpersoon

de heer C. Berndsen
de heer A.J. Bos
mevrouw M. Walter
de heer E.B.G. Velthuis
de heer M. Boekhorst
mevrouw I. van Dongen
de heer K. Verweij
de heer M. Michon
de heer F. Heinzel
de heer M.H.E. Basten CSCP
de heer H. Derksen
de heer M. Zwart
de heer H.C. Veraart
de heer J. Witjes
de heer A. van Heiningen
de heer R. Jaspers
de heer T. Maas
de heer W. van der Schouw
de heer H. Eising
de heer T.J.M. Bouten
de heer M. Tesselhoff
de heer A.B.S.J. Benthem
de heer dr. P.M.A.S. Swinkels
de heer F. de Jonge
de heer R.P.J. Schasfoort
de heer M. Kop
de heer F. Hofman
de heer P.H.P. Sessink
de heer H.J. Zomerdijk
de heer H. Korfage
mevrouw C.C. Leppink-Schuitema
de heer H.B.P. Coenraads
de heer C. Heerings
de heer F. Hoving
mevrouw M. Moestaredjo
de heer G. Pol
mevrouw Y. Abbing
de heer G. Nijland
de heer F.A.W. Hartman
de heer S. Geurts
de heer T. Jansen
mevrouw S.C. Shkolnik-Oostwouder
de heer ing. F.N. Hollinger MBA
de heer S.J.C.M. Weijers
de heer E. Raco
de heer P. Goudart
de heer T.A. Koopmans
mevrouw J.H. van Dorp-van Dijk

de heer R.P.A. Migo
mevrouw M.M.J. van Duijnhoven
de heer B. Rikken
de heer P. Belo

Kamer van Koophandel	mevrouw A. Mangnus
Kamer van Koophandel	mevrouw I.M. Cuppen
Kamer van Koophandel	mevrouw M. Nouwt
Kamer van Koophandel	de heer W.R.F. van Dinter
Kenniscentrum Bèta Techniek	mevrouw M. van Dijk
Kruidvat Retail B.V.	de heer M. Evers
Liemers College	de heer H.F. Klein Koerkamp
Lindus	de heer C.A. van Ditshuizen
Lindus	de heer J. de Nooij
Lindus	mevrouw S.H.M. Verhaar
Lindus	mevrouw M. Boers
Lindus	de heer D. Welling
Micodo Medical Transports B.V.	de heer H. van Ophuizen
Middelkoop D.J. & ZN Duiven	de heer T. Middelkoop
MKB Midden	mevrouw A. Huethorst-Spanbroek
Nedac Sorbo Groep B.V.	de heer J.T.C.J. Jansen
Ondernemers Kontakt Arnhem	de heer B.M.J. van Meer
Partner Logistics	de heer B.J. Bakker
Partner Logistics	de heer J. Swarttouw
Ploos Consult B.V.	de heer dr. W. Ploos van Amstel
POA De Liemers	de heer M. Samuels
POA De Liemers	de heer J.E.J. Ummenthum
Provincie Gelderland	de heer L. Olthof
Rabobank Nijmegen	mevrouw A. Scholtis-Van den Berg
Randstad	mevrouw F. van Veldhuizen
Randstad	mevrouw N.C.H. Brouwer
Rathaus Kleve	de heer J. Gietemann
Reed Business B.V.	de heer B. Dijkhuizen
Rensa B.V.	de heer D. Heijink
Rijn IJssel	de heer R. Dopper
ROC A12	de heer P.J.M. Broens
ROC A12	de heer G.J. van Ingen
ROC Nijmegen	de heer G. Jansen
Rotra Forwarding B.V.	de heer H. Roelofsen
SER Gelderland	de heer L.M.M. van Moorsel
Stadsregio Arnhem Nijmegen	de heer J.J. Modder
Stadsregio Arnhem Nijmegen	de heer F. van Rooijen
Stadsregio Arnhem Nijmegen	mevrouw J. van Rensch
Stadsregio Arnhem Nijmegen	mevrouw V. van Krieken
Stadsregio Arnhem Nijmegen	mevrouw J. Rademaker
Stadsregio Arnhem Nijmegen	mevrouw E. Verhoeven
Stadsregio Arnhem Nijmegen	de heer M. Mentink
Stadsregio Arnhem Nijmegen	de heer B.W. Wolters
Stadsregio Arnhem Nijmegen	mevrouw S. Geraets
Stadsregio Arnhem Nijmegen	mevrouw O. Kuiltjes
Stichting Binnenstadservice.nl Arnhem	de heer T. Arnoldus
Stolwijk Kelderman	de heer J.G.H. Kelderman
Synerlogic B.V.	de heer J. Hermans
The Good Car Company	de heer R. Brandon
TNT Express Road Network B.V.	de heer H.J. Bruns
Touringcarbedrijf Betuwe Express B.V.	de heer A. Winnemuller
Transport en Logistiek Nederland	de heer L. Hepp
Transportbedrijf Maters Huissen B.V.	de heer G.J. Maters
Uitzendbureau @work	mevrouw A.M. Valois
UTS Verkroost Verhuizingen	de heer G.J.W. Willems
Van Dalen B.V.	de heer A.C.M. van Dalen
VERON	de heer C.M. Hofland
Visser Duiven b.v.	de heer M.J.G.M. Visser
VNO-NCW Midden	de heer G.E. Wubs
VTL Nederland b.v.	de heer M. Dijkhuizen
VVD	mevrouw A. Prins
Wim Bosman Holding B.V.	de heer P.J. Looman
Wincanton Trans European B.V.	de heer R. te Lintum

Routebeschrijving

Openbaar vervoer

Hotel Duiven is direct aan de A-12 bij Duiven gelegen en is daarom goed bereikbaar per auto. Maar ook per openbaar vervoer kunt u het hotel goed bereiken. Met de trein reist u naar station Duiven. Vanuit het station brengt buslijn 65 u in 10 minuten naar het hotel. Een taxi kost € 8,00 per rit.

Auto

Vanuit Den Haag / Utrecht

Via de A12 rijdt u richting Oberhausen tot afslag Duiven/Zevenaar-west, afrit 28. U kunt het Hotel Duiven bij Arnhem A12 al zien aan de rechterzijde. Aan het einde van deze afrit gaat u bij de stoplichten rechtsaf. Bij de eerstvolgende stoplichten gaat u nogmaals rechtsaf, vervolgens neemt u de eerste afslag rechts en bent u gearriveerd bij het Hotel.

Vanuit Oberhausen

Via de A12 rijdt u richting Arnhem tot afslag Duiven/Zevenaar-west, afrit 28. Aan het einde van deze afslag gaat u rechts richting Duiven/Zevenaar-West. U kunt het Hotel Duiven bij Arnhem A12 al zien aan de rechterzijde. Ga rechtdoor bij de stoplichten. Bij de eerstvolgende stoplichten gaat u rechtsaf. Na ± 100 meter kunt u rechtsaf en komt u op de oprit naar het hotel. U bent gearriveerd.

Vanuit Den Bosch / Eindhoven

Via de A50 rijdt u richting Arnhem/Nijmegen, tot de aansluiting met de A12. Rechts aanhouden en neem de A12 richting Arnhem/Oberhausen. U volgt deze weg tot afrit 28, afslag Duiven/Zevenaar-west. Aan het einde van deze afrit gaat u bij de stoplichten rechtsaf. Bij de eerstvolgende stoplichten gaat u nogmaals rechtsaf, vervolgens neemt u de eerste afslag rechts en bent u gearriveerd bij het Hotel.

Vanuit Rotterdam / Tiel

U volgt de A15 richting Nijmegen tot de kruising met de A50. U neemt de afslag A50 richting Apeldoorn/Doetinchem tot de aansluiting met de A12. U volgt deze weg tot afrit 28, afslag Duiven/Zevenaar-west. Aan het einde van deze afrit gaat u bij de stoplichten rechtsaf. Bij de eerstvolgende stoplichten gaat u nogmaals rechtsaf, vervolgens neemt u de eerste afslag rechts en bent u gearriveerd bij het Hotel.

Vanuit Zwolle / Apeldoorn

Via de A50 rijdt u richting Arnhem/Nijmegen, tot de aansluiting met de A12. Rechts aanhouden en neem de A12 richting Arnhem/Oberhausen. U volgt deze weg tot afrit 28, afslag Duiven/Zevenaar-west. Aan het einde van deze afrit gaat u bij de stoplichten rechtsaf. Bij de eerstvolgende stoplichten gaat u nogmaals rechtsaf, vervolgens neemt u de eerste afslag rechts en bent u gearriveerd bij het Hotel.

Vanuit Hengelo / Deventer

U volgt de A1 richting Amsterdam/Apeldoorn/Arnhem. Bij de kruising met de A50 houdt u richting Arnhem aan. U volgt deze weg tot afrit 28, afslag Duiven/Zevenaar-west. Aan het einde van deze afrit gaat u bij de stoplichten rechtsaf. Bij de eerstvolgende stoplichten gaat u nogmaals rechtsaf, vervolgens neemt u de eerste afslag rechts en bent u gearriveerd bij het Hotel.

Conference paper

In dit conference paper treft u een aantal facts & figures over de stand van zaken en de trends voor wat betreft de logistieke bedrijvigheid. Dit document heeft als doel om u objectief te informeren. Het is tot stand gekomen door vanuit verschillende gezaghebbende bronnen gegevens te verzamelen en te ordenen (o.a. TNO, CBS, TLN, Provincie Gelderland, MKB, de KvK en de stadsregio).

Sector

Nederland kent een lange historie op het gebied van vervoer. Eeuwen geleden wist de Verenigde Oost-Indische Compagnie al een groot deel van de handel met Azië te veroveren. En nog altijd speelt de Nederlandse transportsector internationaal een belangrijke rol.

Onderzoek van TNO¹ wijst uit dat de totale toegevoegde waarde van de Nederlandse logistieke sector in 2007 ruim € 40 miljard bedroeg en dat de sector werkgelegenheid bood aan bijna 750.000 mensen, wat in totaal neerkomt op ca. de 8,5% van de totale werkgelegenheid in ons land.

In het algemeen kunnen de volgende logistieke activiteiten worden onderscheiden:

- fysiek transport en de overslag van goederen, vaak uitgevoerd door transportbedrijven (en terminals), bij uitstek de focus van transportbedrijven. (€ 11,8 miljard)
- fysieke opslag en warehousing van goederen, vaak uitgevoerd door transportbedrijven, logistiek dienstverleners en/of groothandelsbedrijven. (€4,2 miljard)
- Value Added Logistics (VAL), bijvoorbeeld ompakken, labellen, repareren en assembleren, en/of Value Added Services (VAS), bijvoorbeeld call-center activiteiten, training, financiële dienstverlening, vaak uitgevoerd door logistieke dienstverleners. (€11,5 miljard)
- besturen en beheersen van goederenstromen via Supply Chain Management (SCM) en ketenregie, uitgevoerd door logistieke dienstverleners maar ook door de verladers zelf. (€ 3,4 miljard)

¹ Bron: TNO, 2008.

- ontwikkelen en aanbieden van support diensten aan de logistieke sector, bijvoorbeeld specifieke bancaire diensten, uitzenddiensten, onderzoek/research en opleidingen. Deze diensten worden vaak aangeboden door partijen in de zakelijke dienstverlening. (€10,3 miljard)

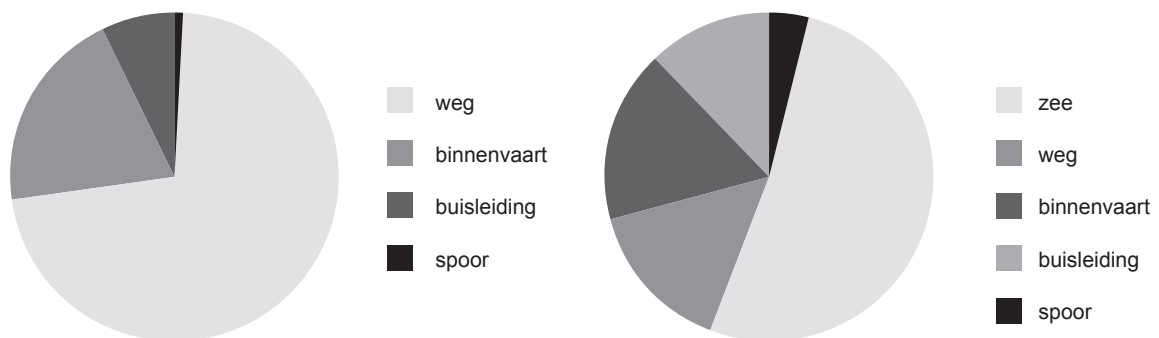
Een aantal indicatoren

- In 2008 werd in Nederland naar schatting 1,8 miljard ton aan goederen vervoerd².
- In 2007 werd ruim één miljard ton aan goederen vanuit of naar Nederland vervoerd, de overige 700 miljoen ton betrof binnenlands vervoer.
- Het meeste internationale vervoer gaat via de zee (536 miljoen ton), met afstand gevolgd door binnenvaart (172 miljoen ton), weg (148 miljoen ton) en buisleiding (125 miljoen ton). Het internationaal spoorvervoer is met 36 miljoen ton relatief beperkt, maar stijgt sterk sinds de ingebruikname van de Betuweroute.
- Nationaal is de verdeling anders. Hier is wegvervoer het belangrijkste (72%), met afstand gevolgd door binnenvaart (20%), buisleiding (7%) en spoor (1%). Dit ziet er als volgt uit:

Grafiek 1: verdeling goederenvervoer naar modaliteiten

Verdeling goederenvervoer (nationaal) over de verschillende modaliteiten

Verdeling goederenvervoer (internationaal) over de verschillende modaliteiten

Bron: Kennisinstituut voor Mobiliteit en het Centraal Bureau voor de Statistiek

In Nederland is ruim 19 miljoen vierkante meter distributieruimte aanwezig, oftewel een oppervlakte van bijna 3.000 voetbalvelden. Volgens meerdere bronnen zijn meer dan 50% van alle Europese distributiecentra (EDC) in Nederland gevestigd. Samen met buurland België wordt Nederland dan ook vrijwel altijd genoemd als populairste vestigingslocatie voor een nieuw EDC.

2 Bron: Kennisinstituut voor Mobiliteit en het Centraal Bureau voor de Statistiek, 2008.

Werkgelegenheidsontwikkeling

Als gevolg van de sterk dalende afzet is de werkgelegenheid (totaal aantal werkenden) in 2009 met 3,25% afgenomen. Ondanks het economische herstel zal de werkgelegenheid in 2010 niet meteen bijtrekken. De invloed van 2009 is nog goed merkbaar. De verwachting voor 2011 echter weer positief.

Personeel

Door de huidige economische situatie lijkt het structurele personeels-tekort in de logistieke sector op de korte termijn minder relevant. Echter, op de langere termijn zal de situatie verergeren omdat de mogelijkheden om jonge medewerkers aan te trekken gering zijn. De stichting 'Nederland is logistiek' heeft daarom een campagne gelanceerd om de beeldvorming rond logistiek te verbeteren en de sector aantrekkelijk te maken als werkveld en studierichting voor hoogopgeleiden en (aankomend) studenten.

Belangrijkste ontwikkelingen in de transportsector

De afzet in de transportsector neemt in 2010 met 3,5% toe. De sterk aantrekkende export doet de transportsector groeien, maar de sterke afname van de bouwproductie reduceert de groei van de transportsector. In 2011 wordt een minder sterke groei van de export verwacht. Daarnaast zal de bouwproductie pas na 2011 weer gaan aantrekken. Dit heeft tot gevolg dat de groei in 2011 iets zal terugvallen naar 2,5%.

In 2010 wordt verwacht dat het goederenvervoer in Nederland zal groeien met ongeveer 3,0%. In 2011 zal de groei naar alle waarschijnlijkheid iets afvlakken naar ongeveer 2,5%. In het tweede kwartaal van 2010 groeide de industrie met ruim 8% in vergelijking met hetzelfde kwartaal van 2009.

De export groeide in het eerste halfjaar van 2010 met meer dan 10% ten opzichte van dezelfde periode in 2009. Vooral de forse groei van de wederuitvoer zorgde voor de positieve groeicijfers. Nederland profiteert dit jaar vooral van de aantrekkende handel met China en Duitsland.

Ondanks dat de grootste teruggang van de bouwnijverheid achter ons ligt, is op korte termijn geen herstel te verwachten. Ten opzichte van het voorgaande jaar is de buitenlandse vraag naar producten van de chemische, metaal- en elektrotechnische industrie flink hoger. Ondanks de opkrabbende bouwsector zal de afvallende buitenlandse handel ervoor zorgen dat in 2011 de groei van het totale goederenvervoer ten opzichte van dit jaar weer iets terugzakt.

Goederenvervoer over land

Zowel het binnenlands als het grensoverschrijdend goederenvervoer maakt momenteel een sterke groei door. Voor alle modaliteiten waren de eerste twee kwartalen van dit jaar zelfs de beste kwartalen sinds lange tijd. Echter, voor het derde kwartaal is men in het wegvervoer weer wat somberder gestemd.

Spoorvervoer

Ook in het spoorvervoer is er sprake van een onverwacht sterke groei van de volumes in het eerste halfjaar van 2010. Bedrijven zijn echter nog zeer voorzichtig in het doen van voorspellingen voor de rest van het jaar. Het voorlichtingsbureau Railcargo heeft recent berekend dat de volumedaling in 2009 uitkomt op ongeveer 20%. Belangrijkste oorzaak is de daling in het vervoer van erts en kolen. Deze goederengroepen tezamen hebben een belangrijk aandeel in het totale vervoersvolume. Ook in de spoorsector zijn de tarieven nog steeds niet terug op het niveau van voor de economische crisis. Een positief effect van de crisis is de toenemende druk op innovatie. Dit geldt overigens voor alle transportmodaliteiten. In de spoorsector wordt bijvoorbeeld geïnnoveerd op het gebied van spooronderhoud. Door dit onderhoud slimmer te organiseren wordt tijd bespaard en dit resulteert in een hogere capaciteit op het spoornet. Een goede indicator voor de ontwikkeling van de spoorsector is de ontwikkeling van de intermodale diensten. In de eerste twee kwartalen van 2010 groeide dit aanbod op het noord-zuid vervoer richting Zwitserland, Italië, maar ook richting Hongarije. Het aantal spoordiensten richting Centraal en Oost-Europa laat (nog) geen groei zien. Een opvallende ontwikkeling is dat binnen de markt van wegvervoerders er steeds meer bedrijven zijn die de intermodale markt verkennen. Ook dit biedt groeiperspectieven voor het spoorvervoer (en de binnenvaart).

Binnenvaart

Het herstel van de vervoersvolumes in de binnenvaart lijkt nog steeds aan te houden. Dit komt vooral door de fors aangetrokken volumes in de container- en droge bulksector. Echter, het vervoer van bouwmaterialen zit dit jaar op een dieptepunt. Het verdere groeiverloop in de binnenvaart is daarom nog onzeker. Wanneer geslonken voorraden van ijzererts, kolen en eindproducten weer zijn aangevuld, kunnen de volumes zo maar weer instorten.

Het (zeer) goede eerste halfjaar voor de container-, chemie- en de ijzerertssector zal er voor zorgen dat de volumes dit jaar in ieder geval (aanzienlijk) hoger uitkomen dan vorig jaar. Voor 2010 en 2011 wordt ten opzichte van het voorgaande jaar een beperkte groei verwacht van ongeveer 2,5% (2010) en 3% (2011). Verwachting is dat het internationale goederenvervoer over de Rijn voor heel 2010 zal groeien met ruim 8%. Op langere termijn wordt verwacht dat de groei in de binnenvaart doorzet. Onder andere de aanleg van de Tweede Maasvlakte en de modal split doelstellingen van het Havenbedrijf Rotterdam zullen het goederenvervoer over de binnenwateren (sterk) stimuleren.

Luchtvaart

De overslag op de Nederlandse luchthavens is in de eerste helft van dit jaar fors toegenomen. Zo sloeg de Schiphol group 22% meer vracht over ten opzichte van het eerste halfjaar in 2009. Voor het eerst lag het maandelijkse vrachtvolume (juli) boven het maandniveau van voor de economische crisis. Hetgeen deels toe te schrijven is aan de sluiting van het vliegverkeer als gevolg van de aswolk.

Stadsregio Arnhem-Nijmegen

Het hoofdwegennet in de regio Arnhem Nijmegen bestaat uit de A12, de A15, de A50, de A73 en de A325, waaronder de Provinciale Pleij-route. Daarnaast lopen de Betuweroute en de rivieren de Waal en de Nederrijn door het gebied.

In Nijmegen bevindt zich een binnenlandse containerterminal net als in het Duitse Emmerich (net over de grens bij 's-Heerenberg). Verder bevindt zich op ca. 35 minuten rijden vanaf Nijmegen, de luchthaven Airport Weeze.

De komende jaren staan er voor de regio grote werkzaamheden gepland. De meest ingrijpende zijn weergegeven in onderstaande kaart. Andere werkzaamheden zijn bijv. De brug bij Westervoort, de ontsluiting van 7-Poort en de nieuwe treinstations bij Zevenaar en Westervoort.

Figuur 1: Wegwerkzaamheden RegioRing

ron: stadsregio

In de Stadsregio is de sector transport en logistiek van groot belang. Een concentratie van logistieke activiteiten is het meest zichtbaar op het logistieke park Bijsterhuizen, de A12 zone en het Euregioonaal bedrijventerrein in 's-Heerenberg.

Het grote belang van de sector voor de regio wordt duidelijk in onderstaand overzicht vanuit het Provinciaal statistisch zakboek. Per gemeente in de Stadsregio Arnhem Nijmegen is aangegeven hoeveel procent van alle banen vallen onder de sector vervoer, opslag en communicatie. Tevens is aangegeven om welk percentage vestigingen het hier gaat.

Tabel 1: aandeel logistieke sector naar gemeente

Gemeenten	Bevolking totaal [aantal]	% banen Vervoer, opslag en communicatie [%]	% vestigingen Vervoer, opslag en communicatie [%]
Montferland	35.103	13,6	6,0
Doesburg	11.503	13,0	8,2
Duiven	25.510	12,9	9,7
Millingen aan de Rijn	5.857	11,9	9,9
Lingewaard	10.921	9,5	8,3
Overbetuwe	45.097	8,6	6,7
Heumen	16.623	8,2	6,7
Lingewaard	45.084	8,2	6,3
Wijchen	39.948	7,5	7,3
Arnhem	145.574	6,3	7,7
Westervoort	15.277	6,2	9,8
Rijnwaarden	10.994	6,0	9,3
Zevenaar	31.809	6,0	6,7
Nijmegen	161.817	5,7	8,4
Beuningen	25.304	5,6	8,0
Rheden	43.679	4,5	6,1
Renkum	31.752	4,4	6,8
Ubbergen	9.366	2,6	7,4
Groesbeek	18.981	1,1	4,0
Rozendaal	1.515	0,7	2,8
Provincie Gelderland Statistisch Zakboek 2009	1.991.062	6,2	9,8

Bron: provincie Gelderland 2009

Specifiek voor de Liemers voerde Buck Consultants in 2009 ten behoeve van het Logistiek Expertise Centrum (LEC) een onderzoek uit onder ca. 800 bedrijven in de Liemers. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat men in de nabije toekomst in de logistieke sector met name een personeelstekort verwacht op het gebied van management en ICT. Ook op het gebied van chauffeurs en planners wordt een tekort voorzien.

Bijlagen

Bijlage 1: Logistiek Expertise Centrum Liemers

Met de aanwezigheid van een aantal toonaangevende logistieke bedrijven in De Liemers is deze sector belangrijk voor de regionale economie en uitstraling van de regio. Ook voor de komende jaren heeft deze bedrijfstak veel potentie. De bedrijfstak verandert en innoveert. Het gaat niet alleen om het vervoeren van goederen maar ook om opslag/warehousing, doorvoering, op de sector toegepaste ICT, etc..

Het aantal moeilijk vervulbare vacatures zal wegens ontgroening en vergrijzing de komende jaren weer toenemen. De generatie babyboomers stroomt uit en dus ook ervaring en kennis. De sector transport en logistiek zal moeten concurreren met andere bedrijfstakken om goed gekwalificeerde mensen te vinden en te behouden.

Het LEC is het antwoord op deze trends met effecten voor de middenlange en langere termijn. In 2009 is een eerste stap gezet in de ontwikkeling. Het gaat om het oprichten van een praktijkgerichte vmbo-mbo opleiding transport en logistiek in een voor ouders en leerlingen aansprekende omgeving waarin het lokale bedrijfsleven actief participeert.

Voor vernieuwing van en onderzoek wil het LEC direct samenwerken met Hogeschool Arnhem-Nijmegen(HAN). Te denken valt aan verbeterde brandstofsysteem, GPS-ontwikkelingen, vernieuwende opslag-, laad- en lossystemen. Daarmee is het LEC de ontmoetingsplek voor bedrijven en onderwijs op de aspecten innovatie, het ontwikkelen van de onderwijsprogramma's en het aangaan van samenwerking/allianties, bijv. in geval van forse investeringen. Zo draagt het LEC bij aan het bijstellen van het imago van deze bedrijfstak bij (potentieel) personeel.

Vanuit het project wordt een koppeling gemaakt naar de Regionale Sociale Dienst De Liemers en het UWV WERKbedrijf (samenwerkend in de Arbeidsbeurs en het Werkgeversservicepunt) om ook de toestroom op gang te brengen van baanveranderaars, herintreders, mensen die korter of langer een uitkering hebben etc...

In 2009 is vooral onderzoek gedaan naar de interesse en het draagvlak bij ondernemers in dit cluster. Dit bleek zeker het geval. In 2010 zal de vervolgfase ingezet worden richting concretisering.

Dit LEC-project wordt gesteund door Lindus, het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt De Liemers, de provincie Gelderland. Gemeenten, UWV WERKbedrijf.

Bijlage 2: Logistieke kaart Nederland

Het blad Logistiek komt ieder jaar met de logistieke kaart met daarin de logistieke hotspots van Nederland. Verschillende regio's worden beoordeeld door een groep van experts uit de branche op de volgende onderwerpen;

1. Beschikbaarheid grond/ panden
2. Aanwezigheid goede infrastructuur
3. Bereikbaarheid logistieke knooppunten
4. Beschikbaarheid personeel/ opleidingen
5. Inzetbaarheid/ motivatie medewerkers
6. Medewerking overheid/ gemeenten

De reacties van de verschillende experts door de jaren heen levert de volgende SWOT op voor de regio Arnhem Nijmegen.

Tabel 2: SWOT

Sterk	Zwak
Samenwerking gemeenten	Geen terminal Betuweroute
Tri-modale ontsluiting	Ontbreken logistiek terrein van Europees formaat
Combinatie HBO – Universiteit	Regelgeving (teveel regels)
Beschikbaarheid ruimte	Imago nav MTC (multimodaal transport centrum)
Ligging	Medewerking provinciale overheid
Mentaliteit werknemers	Gebruik container terminal
Grond en huurprijzen	Weinig industrie
	Ontbreken groot vliegveld
	Imago van de sector
	Robuustheid van het wegennet
	Organisatiegraad cluster
Kans	Bedreiging
Achterlanddraaischijf multimodaal vervoer	Krappe arbeidsmarkt
Rol vliegveld Weeze vervoer over water	Toenemende congestie A-12, A-50 en A-15

Bron: *Bewerking Logistiek Magazine (Logistieke Kaart van Nederland 2010)*

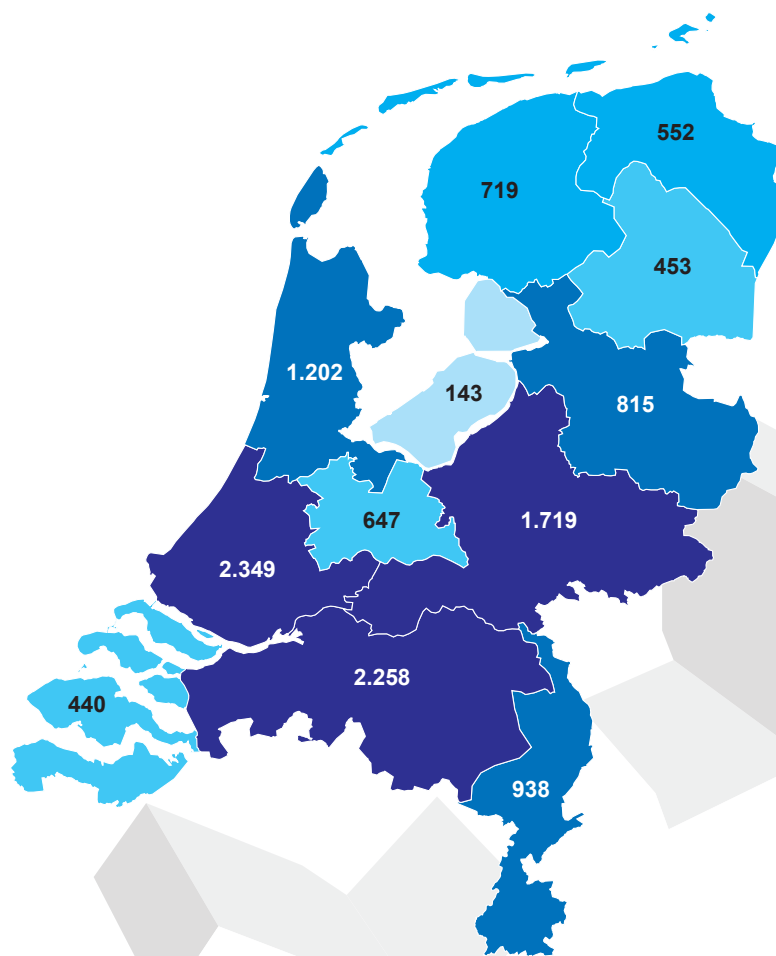
Bijlage 3: Transportbedrijven per provincie

Bijna één op de vijf Nederlandse beroepsgoederenvervoerders over de weg is gevestigd in Zuid-Holland (19%). Op de tweede plaats staat Noord-Brabant (18%). Ook in Gelderland (14%) zijn veel transportbedrijven te vinden. Samen zijn in deze drie provincies meer dan de helft (52%) van alle transportbedrijven in Nederland en bezitten zij 54% van alle uitstaande vergunningbewijzen.

Figuur 2: transportbedrijven per provincie

1 januari 2010

Aantal bedrijven in Nederland is 12.235

Bron: NIWO

Bijlage 4: Regionale mobiliteit en infrastructuur

Figuur 3: intensiteiten vrachtverkeer

Bron: provincie Gelderland

Figuur 4: opgaven mobiliteit

Bron: provincie Gelderland

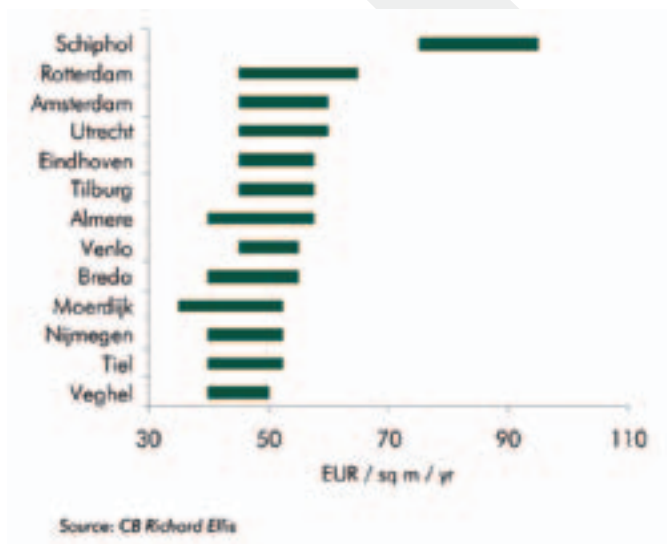
Figuur 5: regionale hoofdinfrastructuur

Bron: provincie Gelderland

Bijlage 5: Huurprijzen logistiek vastgoed en grondprijzen

Grafiek 2: huurprijzen logistiek vastgoed in 13 logistieke gebieden

Bron: CB Richard Ellis

Grafiek 3: huur- en grondprijzen logistieke hotspots

Bron: DTZ Zadelhoff

Colofon

december 2010

Redactie

Bob Rikken en Eva Verhoeven

Lay out

Mooijekind ontwerpers, Loenen (Gld)

Druk

XXL Press

Rabobank

